

як інноваційної діяльності, так й економічного мислення за умов інноваційного розвитку сучасного суспільства. Включення до цього середовища державної компоненти надає динамічного характеру інноваційному бізнес-середовищу у післявоєнних час.

Список використаних джерел:

1. Іванов С.В. Економічне відновлення і розвиток країн після збройних конфліктів та воєн: невтрачені можливості для України. *Економіка України*. 2019. № 1 (686). С. 75–89.

2. Післявоєнна відбудова України. *Юридична газета*. 02 травня 2022. URL: <http://surl.li/gydmn>.

3. *Ukrainian tax reform and anti-corruption summit 2023*. URL: <http://surl.li/gydmq>.

УДК 338.2

Китаєв А. С.

здобувач PhD, керівник Центру енергоменеджменту
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

**СВІДОМИЙ ВИБІР СПОЖИВАЧІВ НА КОРИСТЬ
«ЧИСТОЇ» ЕНЕРГІЇ, ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ
ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ**

Програма ООН з довкілля (UNEP) опублікувала звіт (UNEP's Adaptation Gap Report 2022: Too Little, Too Slow, 2022), який узагальнив інформацію про результати зусиль усіх країн, що входять до ООН, щодо скорочення національних викидів. За їх висновками, вжиті заходи забезпечать можливість загального скорочення річних викидів парникових газів до 2030 року лише на 7,5%. До 2030 року для адаптації буде потрібно інвестувати від 160 до 340 мільярдів доларів США на рік, у той час як у 2020 році міжнародні потоки фінансування адаптації до країн, що розвиваються, склали лише 29 мільярдів доларів США (UNEP's Adaptation Gap Report, 2022).

Реалізація Європейського зеленого курсу є першим із шести пріоритетів Європейської комісії на період з 2019 по 2024 рік, що передбачає фінансування 600 млрд. євро інвестицій з Плану відновлення “Next Generation EU” та семирічного бюджету ЄС, проте

інфляція в єврозоні та енергетична криза, значно сприяють збільшенню цих витрат (EU Plan “Next Generation EU”, 2022).

Додаткового фінансування також вимагає реалізація плану «REPowerEU: план швидкого зниження залежності від російських копалин видів палива та прискорення переходу до «зеленої» економіки», анонсованого Європейською Комісією у відповідь на невідкладну необхідність припинення залежності ЄС від російських копалин і палива (EC Plan “REPowerEU: A plan to rapidly reduce dependence on Russian fossil fuels and fast forward the green transition”, 2022).

У зв'язку з цим актуальним стає напрацювання ефективних заходів державного регулювання для залучення інвестицій в проекти енергетичної трансформації.

Кінцеві споживачі ЄС є джерелом значних ресурсів, які у щомісячно вкладають в купівлю роздрібних товарів та продуктів від 1,647 до 1,806 трлн. євро (Рис.1), що дозволяє розглядати їх у якості потужного джерела коштів для здійснення енергетичної трансформації.

Рис.1. – Витрати споживачів на роздрібному ринку в Європейському Союзі (2020- 2022)

Джерело: *Tradingeconomics.com - Eurostat* <http://surl.li/gydnf> (2023).

У цьому контексті актуальним завданням стає формування відповідальної поведінки споживачів у контексті створення додаткової цінності «чистої» енергії та залучення для розвитку відновлюваної енергетики додаткових коштів кінцевих споживачів.

Дослідження мотивації споживчого вибору між традиційною та чистою енергією, що було проведено автором шляхом закритого опитування респондентів різних статків та вікових категорій, що мешкають в Україні, Словаччині, Німеччині, Чехії та Австрії, свідчить про готовність споживачів сплачувати більше за продукти, що вироблені із використанням «чистої» енергії.

Дослідження проводилося у форматі онлайн опитування та ставило респондентів перед теоретичним споживчим вибором при купівлі ідентичного за ціною та якістю універсального продукту - чашечки кави, єдиною відмінністю яких було джерело енергії(традиційне або чисте), що було використано для виготовлення.

Дослідження виявило, що переважна більшість респондентів, які взяли участь в дослідженні, задекларували свою готовність сплачувати більше за продукти, що виготовлені із використанням чистої енергії (Рис.2).

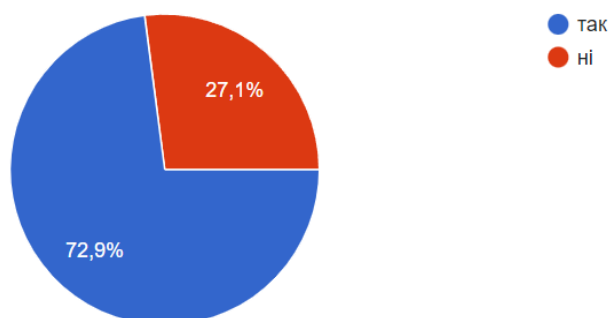

Рис.2. – Готовність споживачів сплачувати більше за продукти з «чистої» енергії.

Джерело: зведені дані дослідження, що проведено автором (2022-2023).

При цьому, переважна більшість респондентів (58,3%) виявили готовність сплачувати від 5 до 10% більше за продукти, що виготовлені із використанням чистої енергії, і лише 12% респондентів не виявили своєї готовності сплачувати більше за товари, що виготовлені із використанням чистої енергії.

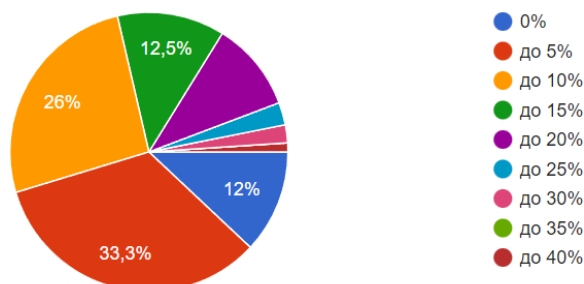

Рис.3. – Готовність споживачів сплачувати більше за продукти з «чистої» енергії. Відсоток переплати

Джерело: зведені дані дослідження, що проведено автором (2022-2023).

Таким чином, за оцінкою автора, свідомо перевага споживачів на користь «чистої» енергії тільки в зоні Європейського Союзу створить умови для залучення в розвиток відновлюваної енергетики додаткових коштів з ринку роздрібних продажів з потенціальним обсягом від 1,08 до 2,16 трлн. євро на рік.

Здійснення свідомого вибору споживачем на користь «чистої» енергії необхідно забезпечити через його об'єктивність за рахунок формування прозорого ланцюжка фіксації використання чистої енергії на всіх етапах виробництва, а також сформувати для різних галузей споживання стійкі поведінкові моделі, що орієнтовані на вибір продуктів з «чистої» енергії.

Розробка еко дружніх поведінкових моделей споживачів, що орієнтовані на стимулювання свідомого вибору споживачів на користь різних продуктів з «чистої» енергії у різних регіонах, їх адаптація для різних категорій кінцевих споживачів, відкриває можливості для проведення за запитом бізнесу численних науково-практичних досліджень у сфері поведінкової економіки та маркетингу.

Список використаних джерел:

1. *European Union Plan “Next Generation EU” 2021, <http://surl.li/gydoa>.*
2. *European Commission Plan “REPowerEU: A plan to rapidly reduce dependence on Russian fossil fuels and fast forward the green transition” 2022, <http://surl.li/gydoh>.*
3. *IEA report “Net Zero by 2050: A roadmap for the Global Energy Sector” 2022, <http://surl.li/gydof>.*
4. *UNEP’s Adaptation Gap Report 2022: Too Little, Too Slow 2022, <http://surl.li/gydon>.*